

Milí žáci,

ráda bych navázala na předchozí vysvětlování kvintového kruhu u durových stupnic. Kvintový kruh jsem vám pro lepší pochopení zpracovala přímo v notové osnově. Důležité je uvědomit si, že vzdálenost 1. až 5. stupně ve stupnici označujeme intervalem kvinty, proto mluvíme o kvintovém kruhu. V tomto kruhu každá další stupnice přibírá jeden křížek. Kvintový kruh pracuje pouze s křížky. Pro ty z vás, kteří přemýšlí nad stupnicemi s béčky, malé info (stupnice s béčky postupují po kvartovém kruhu, který si probereme v dalších lekcích). Součástí vysvětlení kvintového kruhu durových stupnic jsou i úkoly, které prosím vypracujte a klidně mi je můžete poslat na můj e mail: k.machackova@centrum.cz, samozřejmě i v případě dotazů se na mě můžete obrátit na této mailové adrese. Nejlepší by bylo, kdybyste se durové stupnice v kvintovém kruhu naučili z paměti. Je to totiž nejrychlejší a v praxi se vám to nejlépe osvědčí a hlavně, není toho mnoho!

Dále jsem pro vás připravila pracovní list na procvičení tónů základních a odvozených. Pracuje se zde s křížky i s dvojkřížky, s béčky i s dvojbéčky a samozřejmě s odrážkami. S dvojkřížkem a s dvojbéčkem se nepotkáte často, ale měli byste o nich vědět. Naproti tomu křížky, béčka a odrážky se vyskytují hodně často, proto si nezapomeňte udělat úkol, který je součástí pracovního listu a který tuto problematiku procvičí.

Nesmíme zapomenout ani na hudební ukázky, tentokrát přicházím se skladateli z období 19. století, čili z období romantismu.

1. **J. Offenbach (1819-1880): opera Hoffmannovy povídky.** Árie sopranistky (vysoký ženský hlas) Patricie Janečkové je opravdu zábavná! Představuje v ní loutku na klíček. Určitě se u této ukázky pobavíte!

<https://www.youtube.com/watch?v=mVUpKIFHqZk>

2. **B. Smetana (1824-1884): symfonická báseň Vltava** z cyklu symfonických básní Má Vlast. V orchestru hrají mladí lidé, o něco starší než vy a ukázka netrvá ani 15 minut. Poslechněte si ji celou a zkuste určit hudební nástroje, které v ukázce uvidíte.

<https://www.youtube.com/watch?v=l6kqu2mk-Kw>

KVINTOVÝ KRUH - DUROVÉ STUPNICE (PRAKTICKY)

C dur 0#
 CISTA' KVINTA (c.5)
 Z TOHO PLYNE, ŽE G dur ma' 1#
G dur 1#
 CISTA' KVINTA (c.5)
 Z TOHO PLYNE, ŽE D dur ma' 2#
D dur 2#
 c.5
 Z TOHO PLYNE, ŽE A dur ma' 3#
A dur 3#
 c.5
 Z TOHO PLYNE, ŽE E dur ma' 4#
E dur 4#
 c.5
 Z TOHO PLYNE, ŽE H dur ma' 5#
H dur 5#
 ton fis
 Z TOHO PLYNE, ŽE Fis dur ma' 6#
Fis dur 6#
 + tón cis
 Z TOHO PLYNE, ŽE Cis dur ma' 7#
Cis dur 7#
 konec :)
 c.5

A TEĎ SHRNUŤ C G D A E H FIS CIS - názvy durových stupnic s #
 počet #: 0 1 2 3 4 5 6 7

ÚKOL PRO TEBE: Kolik křížků má stupnice:

1. G dur
2. Fis dur
3. Cis dur
4. D dur
5. C dur
6. A dur
7. E dur
8. H dur

TÓNY ZÁKLADNÍ A ODVOZENÉ

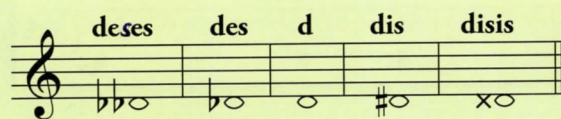
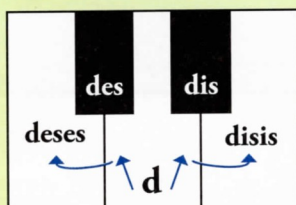
Tóny základní jsou tóny hudební abecedy (c, d, e, f, g, a, h).

Tóny odvozené jsou zvýšené a snížené tóny. Každý základní tón můžeme posuvkami o jeden nebo dva půltóny zvýšit nebo snížit.

POSUVKY píšeme před notu a platí po dobu **jednoho taktu**.

KŘÍŽEK (zvýšení o 1/2 tón)	BÉČKO (snížení o 1/2 tón)	DVOJKŘÍŽEK (zvýšení o 2 půltóny)	DVOJBÉČKO (snížení o 2 půltóny)	ODRÁŽKA (ruší posuvku)
#	b	x	bb	⌘
čteme: přípona -is	přípona -es	přípona -isis	přípona -eses	původní název

Příklad na tónu **d** na klaviatuře a v notaci:

Jména not s posuvkami a výjimky v názvu not:

zvýšené noty:

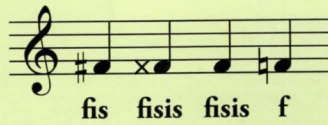
cis-cisis, dis-disis, eis-eisis, fis-fisis,
gis-gisis, ais-aisis, his-hisis

snížené noty:

ces-ceses, des-deses, **es-eses**, fes-feses,
ges-geses, **as-asas**, **b=hes-heses**

Pokud před notu stejné výšky napíšeme odrážku nebo jinou posuvku, platnost předchozí posuvky se ruší.

Příklady:

Ú Napiš pod každou notu její jméno.

